

Construir un Estat amb l'espanyol com a llengua oficial és un risc explosiu

GABRIEL BIBILONI

Diversos polítics i pensadors s'han manifestat partidaris que l'espanyol sigui llengua oficial del previst nou Estat de Catalunya, o fins i tot ho han donat per fet. Naturalment, això ho decidirà el Parlament d'aquest Estat, i com que aquest serà sobirà i democràtic, res no serà establert per sempre. Ja es farà el debat quan toqui, però sembla que el venedor ha posat el producte a meitat de preu abans que el comprador demani cap rebaixa. Abans del llançament a la piscina d'alguns líders independentistes no s'havia vist cap moviment de reivindicació de l'oficialitat de l'espanyol entre la població hispanoparlant que no es mostra bel·ligerant amb la idea del nou Estat. L'opció per l'oficialitat de l'espanyol apareix en un context en què l'independentisme necessita sumar i ha de comptar indefectiblement amb el vot hispanoparlant. Em fa l'efecte, però, que aquest discurs es fa un poc a corre-cuita i sense analitzar com caldria ni les implicacions jurídiques de l'oficialitat lingüística ni els processos de normalització lingüística (o no normalització) que s'han produït en països que han accedit a la independència. D'aquesta anàlisi comparada es conclou que cada cas és únic, però també que la regla general és que la fórmula eficient per a la normalització d'una llengua és tant comptar amb un estat sobirà com el fet que la llengua nacional sigui la llengua oficial única d'aquest Estat. Dels pocs casos de normalització de la llengua nacional amb cooficialitat lingüística, els ulls tenen tendència a girar-se cap a Finlàndia, però Finlàndia és una societat que ben poc es pot comparar amb la catalana. Catalunya no és Finlàndia, ni tampoc és Irlanda, cert. Com que cada cas és únic, i hi ha en joc moltes variables, no es pot descartar que, sense les interferències exteriors actuals i amb unes polítiques lingüístiques determi-

nades, la via finlandesa arribàs a funcionar, però hauríem de tenir clar que construir un Estat amb l'espanyol com a llengua oficial és un risc explosiu.

L'Estat català ha de tenir com a objectiu prioritari la normalització de la llengua catalana, la pròpia del país i fonament de la identitat nacional. Aquest objectiu, inqüestionable i que tothom pot entendre, no és incompatible amb un tracte exquisit a tots els grups lingüístics, com correspon a una societat respectuosa amb la pluralitat com serà la catalana. En el nou Estat tothom s'hi ha de sentir còmode. Aquest és el missatge que ara caldria transmetre a tothom. Precisament a partir del moment que l'Estat garanteix la viabilitat de la seva llengua oficial i nacional, un alt grau de llibertat lingüística és perfectament concebible i previsible. No hi ha d'haver cap inconvenient perquè els ciutadans de llengua espanyola puguin usar aquesta sempre que vulguin, en la vida privada, en les relacions amb l'Administració i —amb unes limitacions comprensibles— en l'activitat professional. Un avantatge que té aquest grup sobre els altres, perquè en la situació de partença a Catalunya tothom sap espanyol, cosa que no canviarà l'endemà de la independència. Ni hi ha d'haver cap inconvenient perquè l'espanyol sigui ensenyat a qui ho vulgui amb totes les garanties d'eficàcia. Aquests drets poden ser reconeguts per les lleis, que són al servei dels ciutadans i revisables quan canviïn les necessitats socials. Creieu que els hispanoparlants poden necessitar alguna cosa més?

Tanmateix, el que importa és el procés. Que el procés funcioni i —afegiríem— que sigui vist per tothom com a normal. El que ha d'anar desapareixent és la figura del monolingüe espanyol. Perquè, com s'ha dit milers vegades, la clau de la normalització és que el català sigui l'única llengua comuna

de tots els ciutadans i de tots els grups lingüístics i que cadascú pugui decidir lliurement quines altres llengües vol saber (cas a part de l'anglès). I aquí és on entra en joc el paper de l'oficialitat única. No s'hi val a pensar que l'oficialitat de l'espanyol seria com una mena de paper mullat. En els països seriosos una llengua oficial és una llengua oficial: llengua d'administració, d'ensenyament, d'etiquetatge i de tota l'activitat pública. En aquest escenari —la continuïtat de l'ordenament lingüístic bàsic actual— res no assegura una altra cosa que la continuïtat dels hàbits, rutines i mentalitats actuals. A més, hi ha un element psicològic: veure l'espanyol com a llengua oficial de l'Estat va lligat a percebre'l com a llengua pròpia del país, i això pot alimentar voluntats de manteniment en el monolingüisme. Per contra, l'oficialitat única del català i l'associació de la llengua a l'Estat crea una dinàmica totalment diferent. Si aquest procés es fa en un context de reconeixement de drets lingüístics individuals, en surten beneficiats els ciutadans individualment, la llengua del país i la cohesió social. Els catalans que naxerán després de la independència no tindran cap preferència lingüística ni cap prejudici quan comencin a anar a escola. Sigui quina sigui la llengua dels seus pares, la que voldran parlar serà no sols la que trobin a l'escola sinó la que vegin que sap i parla tothom. La que tothom voldrà parlar serà la que parlin els mestres, els ministres, els policies i els jutges. Perquè aquests, quan actuïn com a representants de l'Estat, sí que hauran de parlar la llengua de l'Estat, si hi ha una sola llengua oficial. Aquí hi ha la clau del procés. ♦

Publicat en **VILAWEB**, dimarts 9 d'octubre del 2012